

มาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School)
การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

มาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School) การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดูแลโรงเรียนปลอดภัย เพื่อให้นักเรียนทุกคนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ได้รับความปลอดภัยตามยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ๔ มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการเผชิญเหตุและแก้ปัญหา มาตรการการเยียวยาและการบำรุงขวัญ และมาตรการการรายงาน

การดำเนินงาน อาศัยนโยบาย หลักการและเหตุผลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม ตามแนวทางปฏิบัติและมาตรการโรงเรียนปลอดภัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสภาพบริบทในพื้นที่การศึกษา ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุ้มครองนักเรียนของสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร คณะกรรมการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน คณะครูบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้การจัดทำมาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School) และร่วมมือในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นายสุรชาติ เครือศรี

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓

การดำเนินงานมาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School)

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมในยุคปัจจุบันทำให้เกิดการตื่นตัวและสนใจในการค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาตนเองและคนรอบข้าง ทุกคนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายได้อย่างเสรีทำให้เกิดการพัฒนาเองอย่างไม่หยุดยั้ง การแสดงออกด้านสิทธิเสรีภาพเป็นอิสระมากขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนในสถานศึกษาให้ความสำคัญเรื่องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง นักเรียนมีความสนใจในการหาข้อมูล ค้นคว้าด้วยตนเอง ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียที่หลากหลาย กล้าแสดงออก แสดงออกผ่านพฤติกรรม การสื่อสารออนไลน์ หรือรวมไปถึงการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในกลุ่มวัยของตนเองเพื่อที่จะให้ผู้ที่มีมุมมองแนวคิดเห็นต่างได้รับรู้ และแก้ไขในสิ่งที่เรียกร้อง การแสดงออกซึ่งความเห็นต่างที่อยู่บนพื้นฐานค่านิยมไทยอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ที่มีความเห็นต่างกัน อาจนำไปสู่ความรุนแรง การเผชิญหน้า ทำให้เกิดความแตกแยกและเข้าใจผิด ลูกกลามเป็นปัญหาใหญ่พร้อมทั้งส่งผลต่อความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องคอยระมัดระวังป้องกันและสนับสนุนให้นักเรียนมีความปลอดภัยสูงสุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ มีหน้าที่กำกับดูแลครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับการดูแลและรักษาความปลอดภัยให้กับนักเรียนเป็นเยาวชนที่ดีในอนาคต และได้กำหนดมาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School) เพื่อป้องกันและดูแลความปลอดภัยให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ในการสร้างข้อตกลงแนวทางปฏิบัติ ในการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากการแสดงออกด้านสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน โดยการสร้างความเข้าใจในกลุ่มครู บุคลากรทางการศึกษา ที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการป้องกันและส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเสรีอยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมตามคุณลักษณะของนักเรียน โดยยึดถือความปลอดภัยของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้ง และส่งผลสู่การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างมาตรการการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน
๒. เพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงเฉพาะหน้า
๓. เพื่อเยียวยาและติดตามให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง
๔. เพื่อสร้างมาตรการรายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาอย่างฉับไว
๕. เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินการมาตรการโรงเรียนปลอดภัย

เป้าหมาย

๑. นักเรียนทุกคนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ ได้รับการคุ้มครองดูแลความปลอดภัย

๒. ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีแนวทางในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียน

๓. เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยให้แก่นักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามมาตรการดำเนินการโรงเรียนปลอดภัย
๒. นักเรียนได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย ด้าน ร่างกาย จิตใจ และสิทธิเสรีภาพทางสังคม
๓. บรรยากาศในโรงเรียนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สนับสนุนให้บุคคลได้แสดงออกอย่างเสรีภาพและปลอดภัย

ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

การดำเนินงานมาตรการโรงเรียนปลอดภัย(Safety School) ครั้งที่ภายใต้ยุทธศาสตร์ “การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน” ดำเนินการ ๔ มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ ๑ การป้องกัน

๑.๑ มีแผนปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (Safety School)

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาความปลอดภัยในสถานศึกษา
๒. กำหนดแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนความปลอดภัยในสถานศึกษา
๓. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
๔. มีระบบเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ พัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนแกนนำ หรือนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผู้ได้รับผลกระทบ

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

๑. กำหนดให้มีการเพิ่มความรู้ ทักษะคติ ใน ๓ ด้าน ดังนี้
 - ๑) การจัดการความขัดแย้ง
 - ๒) การคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและช่วยเหลือดูแล
 - ๓) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน
๒. การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๓. จัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต ค่ายทักษะชีวิตเด็กและเยาวชน สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

๔. เปิดเวที หรือช่องทางให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนวทาง ความต้องการ เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยผ่านกลไกของสถานักเรียน นักเรียนแกนนำ ของกล่องรับฟังความคิดเห็นของสถานศึกษา

๕. ดำเนินการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบตามโอกาส และความเหมาะสม

๑.๓ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในสถานศึกษา

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

๑. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยเสมือนบ้านที่อยู่ร่วมกันร่มเย็นเป็นสุข โดยทุกคนมีส่วนร่วม

๒. มีมาตรการการจัดการความปลอดภัยหลากหลายรูปแบบ ตามความเหมาะสมของสภาพปัญหา และบริบท

๓. มีแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา

๑.๔ การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและภาคีเครือข่าย

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้อำนวยการ เป็นประธาน รองผู้อำนวยการ/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธาน ผู้แทนครู ผู้แทนสำนักงานเขต ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน รองกิจการนักเรียน หรือผู้รับผิดชอบ เป็นกรรมการและเลขานุการมีหน้าที่

๑.) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการสถานศึกษาปลอดภัย (Safety School)

๒.) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ปัญหาความปลอดภัยในสถานศึกษาตามความเหมาะสมของโรงเรียน

๓.) วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ระดับความรุนแรงของเหตุที่เกิดขึ้น และกำหนดแนวทางแก้ไขร่วมกัน

๔.) ดำเนินการแก้ปัญหาตามแนวทางที่กำหนด

๕.) ดูแลช่วยเหลือ เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบให้เกิดความพึงพอใจตามความเหมาะสม

๖.) กำกับ ติดตาม และประเมินผล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

๗.) รายงานผลการดำเนินงาน

มาตรการที่ ๒ การเผชิญเหตุและการแก้ปัญหา

๒.๑ จัดการและแก้ไขให้ความช่วยเหลือหากเกิดเหตุการณ์

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

๑) สถานศึกษามีแนวปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุในการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา

๒) สร้างความตระหนัก ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้แนวปฏิบัติการจัดการและการช่วยเหลือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

๓) เตรียมบุคลากร และเครื่องมือให้พร้อมรับสถานการณ์ เช่น การซ้อมดับเพลิง การซ้อมหนีไฟ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น

๒.๒ คัดกรองและช่วยเหลือเบื้องต้นในสถานศึกษา

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

๑ ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น ลงพื้นที่ ประเมินสถานการณ์ และคัดกรองให้การช่วยเหลือผู้เรียน และผู้ได้รับผลกระทบในสถานศึกษา

๒. ให้การช่วยเหลือ ให้ขวัญกำลังใจเบื้องต้นกับผู้เรียนและผู้ได้รับผลกระทบในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ประสบเหตุมีความปลอดภัยหรือลดอัตราความรุนแรงของเหตุการณ์ลง

๓. สนับสนุนนักจิตวิทยาโรงเรียนให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อดูแลสุขภาพจิต

๔. กำหนดขั้นตอนและวิธีการแจ้งเหตุหรือระงับเหตุ สามารถช่วยเหลือด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมประเมินสถานการณ์เบื้องต้นได้ทันที

๕. ผู้ที่ได้รับแจ้งเหตุ ดำเนินการช่วยเหลือด้านร่างกายและจิตใจพร้อมประเมินสถานการณ์เบื้องต้นโดยทันที

๒.๓ จัดการและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการและแนวทางการดำเนินงาน

๑. กำหนดช่องทางประสานพิเศษเพื่อขอการสนับสนุนช่วยเหลือ จากหน่วยงานต่างๆ เมื่อมีภาวะวิกฤตเกิดขึ้น เช่น สถานพยาบาล สถานีตำรวจ สถาบันจิตวิทยา เป็นต้น

๒. สถานศึกษาระงับเหตุ ช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา เช่น การรับฟัง การเจรจาต่อรอง การเก็บข้อมูล เป็นต้น

๒.๔ ส่งต่อผู้เรียนและผู้ได้รับผลกระทบที่ชัดเจน (กรณีส่งต่อ)

กระบวนการและแนวทางดำเนินงาน

มีขั้นตอนส่งต่อที่ชัดเจน เป็นการเฉพาะกับสถานการณ์ เพื่อให้ผู้ประสบเหตุได้รับการบำบัดรักษาทั้งด้านร่างกายและจิตใจโดยนักจิตวิทยา หรือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

๒.๕ ติดตามและประสานงานในการประเมินสภาพจิตใจของนักเรียน

กระบวนการและแนวทางการดำเนินงาน

มีการประสานงาน ติดตาม และประเมินสถานการณ์หลังได้รับการดูแลช่วยเหลือ ตลอดจนมีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษาประเมินสภาพจิตใจ ทั้งแบบกลุ่ม และแบบเดี่ยว เพื่อดูแลสภาพจิตใจ

มาตรการที่ ๓ การเยียวยาและการบำรุงขวัญ

๓.๑ มาตรการช่วยเหลือ เยียวยา ฟ้นฟูจิตใจ ผู้ที่ได้รับผลกระทบ

กระบวนการและแนวการดำเนินงาน

๑. ด้านการจ่ายเงินช่วยเหลือผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บตามสิทธิประโยชน์ทางกฎหมาย
๒. จัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และสังคม การให้คำปรึกษา เพื่อสร้างสภาพภูมิใจและรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
๓. จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวยาฟ้นฟูจิตใจ (การให้คำปรึกษา) โดยนักจิตวิทยาโรงเรียน และครูที่รับผิดชอบงานจิตวิทยาโรงเรียน

๓.๒ ประสานทำความเข้าใจตามสถานการณ์ และความเหมาะสมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

กระบวนการและแนวทางการดำเนินงาน

๑. สถานศึกษากำหนดแนวทางในการช่วยเหลือ ผู้เรียนและผู้ได้รับกระทบ ที่สามารถตรวจสอบได้ อาทิ การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย การขอรับบริจาค
๒. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่เหตุที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและผู้ได้รับผลกระทบ
๓. ประสานองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ได้รับผลกระทบได้รับสิทธิประโยชน์พึงมี เช่น เงินประกันสังคม ประกันชีวิต เป็นต้น

มาตรการที่ ๔ การรายงานเหตุ

๔.๑ รายงานระหว่างประสบเหตุ

๔.๑.๑ กรณีฉุกเฉิน

๔.๑.๒ กรณีไม่ฉุกเฉิน

กระบวนการและแนวการดำเนินงาน

๑. กรณีฉุกเฉิน (ประสบเหตุซึ่งหน้าหรือกรณีเป็นข่าว)
 - รายงานต้นสังกัดทราบทันที ทางไลน์ หรือด้วยหลากหลายวิธี
 - ติดตามผลจากเหตุที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิดและรายงานเป็นระยะ
๒. กรณีไม่ฉุกเฉิน
 - รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
 - บันทึกข้อมูลในแบบรายงานที่สถานศึกษากำหนด

๔.๒ รายงานหลังประสบเหตุ

กระบวนการและแนวการดำเนินงาน

- รายงานผลการดำเนินการ
- รายงานผลการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๓ การติดตามและประเมินผลมาตรการการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา

กระบวนการและแนวการดำเนินงาน

รายงานการติดตามและประเมินผลมาตรการการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา พร้อมทั้ง
จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
